

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

585

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *de verslechterende omstandigheden van asielzoekers op de Griekse eilanden* (ingezonden 30 oktober 2017).

Antwoord van Staatssecretaris **Harbers** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 5 december 2017). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 489.

Vraag 1

Kent u de open brief van Oxfam en 17 ander NGO's aan de Griekse premier Tsipras over de verslechterende omstandigheden voor asielzoekers die vastzitten in de registratiecentra op Lesbos, Chios, Samos, Kos en Leros?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3

Deelt u de mening dat de maatregel van het verplaatsen van 2.000 asielzoekers naar het vasteland niet toereikend is om de overbevolking van de hotspots op de Griekse eilanden aan te pakken? Kunt u uw antwoord toelichten?

Hoe beoordeelt u de constatering dat duizenden mannen, vrouwen en kinderen onder barre omstandigheden vastzitten op de Griekse eilanden en dat velen van hen geen toegang hebben tot adequate asielprocedures?

Antwoord 2, 3

Om de situatie in de opvangfaciliteiten op de Griekse eilanden beheersbaar te houden, is een efficiëntere asielprocedure nodig die leidt tot terugkeer van degenen die niet voor rechtmatig verblijf in aanmerking komen. De uitvoering van het asielproces en verbetering van de opvangsituatie blijven onverkort van belang. De Europese Commissie monitort de situatie dan ook nauwlettend, daarbij ondersteund door het Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken (EASO), de lidstaten, UNHCR en ngo's. De Griekse asielprocedure en opvang dienen aan de Europese standaarden te voldoen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de Griekse autoriteiten. Het is aan de Commissie, als hoedster van de verdragen, om toe te zien op naleving van het acquis.

¹ https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/joint-ngo-letter-pm-tsipras_0.pdf

Vraag 5

Hoeveel mensen die in Griekenland vastzitten wachten op gezinshereniging? Hoeveel daarvan wachten op gezinshereniging met een statushouder in Nederland? Hoe lang duurt dat proces nu gemiddeld? Welke stappen zet Nederland om dit proces te versnellen?

Antwoord 5

Nederland heeft in 2017 tot dusver ongeveer 180 overnameverzoeken ontvangen vanuit Griekenland. Deze overnameverzoeken stoeien vrijwel allemaal op gestelde gezinsrelaties. De doorlooptijd voor de afhandeling van overnameverzoeken uit Griekenland bedraagt op dit moment gemiddeld 55 dagen. Bij verzoeken tot heroverweging is de doorlooptijd gemiddeld 32 dagen. De doorlooptijd betreft de periode tussen de ontvangst van het overnameverzoek of het verzoek tot heroverweging tot aan het besluit van de IND het verzoek ofwel te accepteren ofwel af te wijzen. De gemiddelde doorlooptijd valt binnen de wettelijke termijn die de Dublinverordening voorschrijft bij overnameverzoeken, het kabinet acht het dan ook niet noodzakelijk om dit proces te versnellen.

Vraag 4, 6, 7

Hoeveel vluchtelingen zitten er vast op de hotspots op de Griekse eilanden? Hoeveel van deze mensen zitten daar al langer dan een jaar vast? Hoeveel van de vluchtelingen die vastzitten op de hotspots op de Griekse eilanden ontberen onderdak, voedsel, drinkwater, sanitaire voorzieningen en gezondheidszorg? Hoeveel van deze mensen hebben nog geen toegang gekregen tot de asielprocedure? Hoeveel incidenten van zelfbeschadiging en hoeveel suïcidepogingen zijn er op de Griekse eilanden geweest sinds de EU-Turkije-verklaring? Wat is uw reactie op de stelling dat deze incidenten veroorzaakt worden door het containmentbeleid?

Antwoord 4, 6, 7

Volgens gegevens van de Europese Commissie verblijven er naar schatting circa 15.169 migranten op de eilanden.² Doordat er geen centraal registratiesysteem in Griekenland³ is, zijn er geen betrouwbare cijfers beschikbaar met betrekking tot de in de vragen 4, 6 en 7 gevraagde gegevens. Oorzaak van het lange verblijf op de eilanden ligt met name in de gebrekkige voortgang in de bezwaarprocedures, niet op het uitblijven van een eerste beslissing.⁴ Gelet op het grote risico dat de betrokken asielzoekers ondanks een lopende bezwaarprocedure in Griekenland alsnog illegaal proberen door te reizen naar de door hun geprefereerde bestemming, mogen zij de eilanden niet verlaten, zoals overeengekomen in de EU-Turkije verklaring. Het is echter duidelijk dat de omstandigheden waarop zij daar worden opgevangen ondermaats is en dat consequenties kan hebben voor het welzijn van de aanwezige migranten. Net als de Europese Commissie, pleit ook het kabinet in alle contacten met de Griekse overheid op het treffen van passende maatregelen, temeer met de winter in zicht. Dit geldt in het bijzonder voor adequate opvang van (alleenstaande) minderjarigen en andere kwetsbare groepen.⁵ Hierbij benadrukt het kabinet nogmaals dat de verantwoordelijkheid voor adequate opvangomstandigheden primair bij Griekenland ligt. Niettemin ontvangt Griekenland hiervoor substantiële steun van de EU en bilateraal van Nederland en ander lidstaten. Tot slot merkt het kabinet op dat de terugkeer naar Turkije ondanks een recente uitspraak van de Griekse Raad van State nog steeds zeer traag verloopt. Van Griekenland wordt verwacht dat zij het terugkeerproces versnelt, waarmee tevens de druk op de eilanden wordt verlicht.

² Mededeling EU Commissie COM(2017) 669

³ Zie stand van zaken Gemeenschappelijke Actieplan uitvoering EU-Turkije Verklaring in Annex 2 bij Commissie mededeling COM(2017) 669

⁴ Volgens de Commissie was per eind augustus op ruim 25.000 asielaanvragen reeds in ruim 24.000 zaken beslist. Zie bijvoorbeeld COM (2017) 470

⁵ Op basis van een kwetsbaarheidstoets die samen met UNHCR wordt uitgevoerd, worden minderjarigen en kwetsbare groepen reeds verplaatst naar het Griekse vasteland.

Vraag 8

Hoeveel geld is er beschikbaar om de voorzieningen op de hotspots op de Griekse eilanden te verbeteren? Hoeveel geld is hiervoor nodig? Welke middelen zet Nederland direct en indirect in om ervoor te zorgen dat alle asielzoekers hierover beschikken?

Antwoord 8

De EU heeft sinds 2014 vanuit het Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF) en het Fonds voor Interne Veiligheid (ISF) tot dusver ruim € 880 miljoen⁶ aan hulpgeld verstrekt aan de Griekse autoriteiten en sinds 2016 € 450 miljoen⁷ vanuit het Noodhulpinstrument van de Commissie. Dit geld draagt groten-deels in directe dan wel indirecte zin bij aan het verbeteren van de opvangomstandigheden en de asielprocedure, en deels aan grensbewaking. Ook bilateraal hebben lidstaten bijgedragen. Zo heeft Nederland in 2016 € 100.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van de opvangomstandigheden in Griekenland en eerder materiaal beschikbaar gesteld.⁸ Verder stelt Nederland op permanente basis experts beschikbaar via EASO en Frontex. Binnenkort zal Nederland ook een expert beschikbaar stellen aan Griekenland ter ondersteuning bij het absorberen en uitgeven van EU-fondsen, zodat deze aangewend kunnen worden voor onder andere de opvangcapaciteit.

Vraag 9, 10

Waarom krijgen sommige asielzoekers geen kwetsbaarheidstoets, ondanks dat er door middel van deze toets tegemoet kan worden gekomen aan de behoeften van kwetsbare groepen?

Wat wordt er gedaan om te zorgen dat zwangere vrouwen, kinderen, gehandicapten en alleenstaande vrouwen zo snel mogelijk door kunnen reizen naar het Griekse vasteland? Welke middelen is Nederland bereid in te zetten om ervoor te zorgen dat deze kwetsbare groepen niet langer in de hotspots op de Griekse eilanden verblijven?

Antwoord 9, 10

De Griekse nationale wetgeving, die gebaseerd is op de Procedurerichtlijn, voorziet in een kwetsbaarheidstoets als onderdeel van de procedure. In de uitvoering van deze toets op de eilanden, wordt Griekenland bijgestaan door UNHCR. Griekenland heeft voldoende middelen ter beschikking om ervoor te zorgen dat kwetsbare migranten overgeplaatst kunnen worden naar het vasteland. De Griekse autoriteiten hebben het aantal artsen en ander medisch personeel op de eilanden uitgebreid zodat kwetsbaren beter worden gesignaleerd. Daarom ziet het kabinet geen aanleiding hiervoor extra middelen ter beschikking te stellen. Zoals in het antwoord op vraag 8 is aangegeven, heeft Nederland Griekenland een expert aangeboden om Griekenland te assisteren in de absorptie en besteding van de ruim beschikbare Europese fondsen, om o.a. zorg te dragen voor voldoende medische capaciteit en zorg.

Vraag 11

Beschikt Griekenland over voldoende verwarmde opvangplekken om alle vluchtelingen in Griekenland de komende winter op te vangen? Welke verbeteringen zijn er ten opzichte van 2016 aangebracht om vluchtelingen beter te beschermen tegen de winterkou?

Antwoord 11

Het aantal adequate opvangplaatsen is voor het kabinet een punt van zorg, en heeft ook de aandacht van de Europese Commissie. De Griekse autoriteiten werken met de Commissie, UNHCR en anderen partijen aan het uitbreiden en verbeteren van de opvangcapaciteit. Sinds vorig jaar zijn op meerdere locaties tenten vervangen door verwarmde containerverblijven en/of zijn winterbestendige tenten geplaatst. Op 1 november jl. kondigde Griekenland

⁶ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171017_factsheet_managing_refugee_crisis_eu_financial_support_greece_en.pdf

⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20170906_seventh_report_on_the_progress_in_the_implementation_of_the_eu-turkey_statement_en.pdf

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kv-tk-2017Z00216.html>

aan aanvullende maatregelen te overwegen, zoals het maken van afspraken met lokale hotels om voldoende onderdak te kunnen bieden indien de weersomstandigheden hier aanleiding tot geven.

Vraag 12

Deelt u de mening dat het succes van de Turkijedeal niet alleen moet worden afgemeten aan het aantal asielzoekers dat naar de EU komt, zoals u in antwoord op mijn vragen over de situatie op Lesbos suggereerde, maar ook aan de omstandigheden van de opvang in de EU? Hoe beoordeelt u de Turkije-deal in het licht van deze omstandigheden?⁹

Antwoord 12

Het feit dat het aantal irreguliere migranten dat de oversteek maakt flink is afgenomen en daarmee het aantal verdrinkingen is afgenomen, beschouwt het kabinet inderdaad als een succes. De omstandigheden van de migranten in de Griekse hotspots is zoals reeds aangegeven een punt van zorg en heeft de aandacht van de Europese Commissie en van het kabinet.

Vraag 13

Hoeveel vluchtelingen moeten nog worden herplaatst, nu de herplaatsingsbesluiten hun einddatum hebben bereikt? Hoeveel alleenstaande minderjarige vreemdelingen bent u bereid alsnog uit Griekenland naar Nederland te halen, ondanks het feit dat het herplaatsingsmechanisme is beëindigd?

Antwoord 13

Op 15 november 2017 heeft de Commissie een voortgangsrapportage van de Migratieagenda uitgebracht.¹⁰ In die rapportage meldt de Commissie dat er in Griekenland nog 758 personen resteren die in aanmerking komen voor herplaatsing. Ten aanzien van al deze 758 personen geeft de Commissie aan dat er herplaatsingsplekken zijn aangeboden door de lidstaten.

⁹ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 256

¹⁰ COM(2017) 669 final